

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izveniši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znesek za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 18.532.

Nič ne bo!

Zadnje tedne je imel esdeesarski tisk v Sloveniji veliko nalogo, da ustvarja med Slovenci dobro razpoloženje za takozvani »demokratski blok«. Preko slovenskih mej namreč vpliv slovenskega tiska SDS ne sega, ampak se neha nekje pri Brezicah. Umetno stvorjeno razpoloženje za »demokratski blok« naj bi po mnenju kliče v SDS pripomoglo pri nas doma ustvarjanju »napredne fronte«, obenem pa naj bi navdušilo že kolebajoče in nestrpne pristaše SDS še za nadaljnje vztrajanje v stranki, češ da bo kmalu prišel čas, ko bo dr. Žerjav iz Beograda delil Slovincem milosti in nemilosti in takrat bo vztrajnost in potrpežljivost pristašev SDS bogato poplačana s službami in z napredovanji, vse drugo pa bo preganano in razgnano po vsem ozemlju od Urala do Balkana. Še posebej pa je bilo strašilo z »blokom demokracije« namenjeno gospodarskim krogom v Sloveniji zaradi povečanja njihove že precej mlačne radodarnosti za razne fonde SDS.

Nesreča pa je, da ljudje v Ljubljani in v Mariboru in skoro v vseh večjih mestih v Sloveniji ne berejo le časopisov SDS, tudi ne samo časopisov SLS, ki jih pravoveren esdeesar sploh v roko vzeti ne sme, ampak ljudje berejo tudi hrvaške in srbske liste. Kakor se vidi po kavarinah, jih berejo že prav močno, zlasti hrvaške, ker so tiskani v latinici. Kar so nam pa ti listi povedali včeraj, je bilo za klike v SDS in za vse tiste zaslepljenice, ki pohleвно čakajo na izpolnitev obljub SDS in na napredovanje in na pregajanja političnih nasprotnikov, naravnost porazno in uničujoče.

Naj naštejemo za primer samo nekaj debelo tiskanih naslovov: »Nestalnost eventualnog demokratskog bloka« (»Novosti«), »Demokratski blok izgleda da je propao« (»Novosti«), »Demokratski blok — mrtvorodjenec« (»Obzorje«), »Pokop demokratskog bloka« (»Jutarnji list«), »Blok opozicije bez demokrata« (»Obzorje«), »Krah bloka demokracije« (»Večernik«), »Politika« pa piše: »Oni, ki so bili spočetka najbolj navdušeni pristaši stvarjenja bloka, v katerega bi vstopil tudi g. Radić, so se ohladili, ker so uvideli, po prvih skupščinskih sejah, da bi bilo delo z Radićem nemogoče.«

Danes vidimo jasno, da je vse govorjenje g. Davidovića in vse pisanje njegovih listov imelo samo en namen: pritisniti na radikale in na one, ki stoje za Vukičevićem, da ugrade nekaterim željam g. Davidovića in da dajo demokratski zajednici nekaj več koncesij. Vprašanje pa je, če se bodo radikali teh groženj prestrašili. Razne izjave radikalnih ministrov dokazujejo, da radikalom niti v sanjah ne prihaja na um kakšno popuščanje. Ko so demokrati videli, da ne pojde vse tako gladko, kakor si je to predstavljal g. Davidović, še manj pa tako, kakor sta računala gg. Pribičević in Radić, so se lepo umaknili in prav mirno glasujejo na celi črti z — vlado! Oni se namreč dobro zavedajo, da se ultimativnih zahtev, kakor jih je postavil g. Vukičević, demokratom, ne postavljajo brez tistega trdnega ozadja, ki mu pravimo volilni mandat, in če smemo verjeti izjavam radikalnih ministrov, ki menda tudi nekaj vedo in položaj poznajo, mora g. Vukičević tak mandat (oziroma zagotovilo zanj) že imeti v žepu. Tako se da mirno in odločen nastop g. Vukičevića tudi čisto prirodno in logično razumeti.

»Veliki« in »najboljše informiranci« listi slovenske SDS pa bi storili prav pametno, če bi enkrat svojim vernikom povedali resnico in jim pojasnili položaj tako, kakoršen je. Zakaj kolikor dalje

Svečan pogreb generala Kovačevića.

Beograd, 10. oktobra. Pogreb v Štipu umorjenega generala Kovačevića se je izvršil na prav svečan način in spada med največje pogrebe v Beogradu. Ves Beograd je bil v črnem. Vsa državna in zasebna poslopja so imela črne zastave. Truplo generala je ležalo v saborni cerkvi na mrtvaškem odru. Okrog pol 9. je prišla v cerkev pokojnikova obitelj. Ob 9. je prišel zastopnik kralja, potem zastopniki civilnih oblasti, dr. Ninko Perić v imenu narodne skupščine, vsi načelniki parlamentarnih skupin in mnogi odlični Beograjčani. Veliko število duhovnikov je opravilo slovesni opelo. Ko so bili cerkveni obredi končani, je imel patriarh Dimitrije nagovor. Za njim je spregovoril oče umorjenega generala. Njegov govor je napravil najgloblji vtisk na vse prisotne. Stari Vlada Kovačević, ki ima nad 80 let, se je poslovil od svojega mrtvega šina. Za njegovega govora so v cerkvi vsi jokali. V imenu vojnega mini-

stra je govoril Miloš Mihajlović, ki je pokojniku izrazil zahvalo naše vojske in mornarice.

Nato je po naprej določenem sporedu sprevod krenil pred občino, kjer se je v imenu mesta poslovil od pokojnika Milič-Sokić. Vse ulice, koder se je sprevod pomikal, so bile prenapolnjene z ljudstvom. Za pokojnikovo krsto so nosili 35 ventev, med njimi venec kralja, ministra vojske in mornarice, Narodne odbrane itd. Krsta je bila položena na lafeto. Pred krsto in za njo je šla vojska. Pokojnemu so bile izkazane vse vojaške časti.

Na grobu je govoril za »Narodno Odbrano« Brkajlović, v imenu gojencev vojaške akademije iz leta 1899 pa Ljuba Nedeljković. Krsta je bila z vsemi vojaškimi častmi in ob streljanju celega bataljona pešadije spuščena v grob. Pogreb je trajal polne štiri ure.

Po atentatu v Štipu.

SPOR Z BOLGARIJO IN NAŠE NOTRANJE RAZMERE.

Beograd, 10. oktobra. Zadnji dogodki v naših južnih krajih so našim političnim krogom dali povod, da se mnogo bolj živo bavijo z našim notranjim in zunanjim položajem. V vladnih vrstah se opaža velika pripravljenost, da se vsa nesoglasja na čim lažji način izgledajo in da se doseže popoln sporazum med obeh vladnima strankama. Radikali se nadejajo, da se bodo posvetovanja Demokratske zajednice končala ugodno za današnje vlado. Oni smatrajo za nujno potrebno, da se pospeši delo v verifikacijskem odboru, da bi se potem takoj moglo pričeti z urejanjem naših notranjih in zunanjih razmer. Vladni krogi zatrjujejo, da se bo delo v verifikacijskem odboru tako skrajšalo, da bo do torika končano, to je tri dni prej, kakor je bilo določeno.

Politični krogi menijo, da bi bilo treba kar najbolj energično delati na odstranitvi latentne krize, ki obstoja v vladi in da se takoj začne z reševanjem naše kritične zunanje situacije. Oni upajo, da se bodo zapletljaji, ki so nastali med nami in med Bolgarijo ugodno rešili. Pri tem pa smatrajo, da mora naša država storiti že končno take korake, ki bodo sploh ustavili vsako nadaljnjo akcijo makedonstvujočih v naših južnih krajih. Ugotavlja se, da sta zatvoritev meje in sklep o mobilizaciji v južnih krajih prva dva odločna koraka, storjena v tem momentu. Ministrski svet pa bo na svojih nadaljnjih sejah sklepal kaj naj se v južnih krajih stori za osiguranje redu in miru.

So tu različna naziranja o tem, kako naj bi se sanirale razmere na jugu. Toda vladni krogi mislijo, da je treba za zdaj delati z veliko opreznostjo, da se bodo odlašali z resnico, toliko hujše bo razočaranje v njihovih vrstah. Mi povevmo lahko že danes, da jim preračunano in spekulativno varanje slovenske javnosti z »demokratskim blokom« pri volitvah za trgovsko zbornico ne bo prineslo niti enega glasu več, kakor jih dobe sicer.

Prerokovani »demokratski blok« je danes samo še strah, ki je okoli votel, v sredi ga pa nič ni.

Vladal bo g. Vukičević in tisti, ki stoje za njim. Pribičević, Radić in dr. Žerjav bodo smeli samo od strani gledati, kako vladajo drugi.

ne napravi kaj, kar bi utegnilo še povečati težave, ki so nastale zadnje dni.

VNANJA POLITIKA V OSPREDJU.

Beograd, 10. oktobra. Pažnja političnih krogov je bila včeraj osredotočena v glavnem na zunanjo politiko. Sicer pa se je v političnem življenju včeraj z mnogo večjo sigurnostjo govorilo, — tako pri radikalih kot pri demokratih, — da je nadaljevanje sedanje vladne koalicije gotova stvar. Vprašanje demokratskega bloka je čeprav ne popolnoma pokopano, vendar za dolgo časa odloženo. Razgovarjali se bodo morebiti še naprej, ali o formiranju bloka za zdaj ni govora. Razlogi za to so različni. Na vsak način je gotovo, da bo sedanja koalicija še intenzivneje nadaljevala delo. Demokrati dobe tiste koncesije, o katerih se je zadnje dni v javnosti mnogo govorilo.

Pri dr. Marinkoviću je bila včeraj popoldne konferenca demokratskih ministrov, ki sta se je udeležila dr. Kosta Kumanudi in dr. Aca Mijović.

Predsednik vlade Vukičević je bil včeraj dvakrat na dvoru. Druga njegova avdiencia je trajala od 7. do pol 8.

OBSEDNO STANJE V BOLGARIJI.

Beograd, 10. oktobra. Sinoči je prišla iz Caribroda senzacionalna vest, da je po našem protestu v Sofiji nastal med bolgarsko vlado in med makenstvujočimi spor. Vlada je v tistih krajih, kjer so naseljeni makedonstvujoči, proglasila obsedno stanje. Teh vesti s službenega mesta niso demantirali, pa tudi potrjene še niso službeno.

SPOR Z BOLGARIJO.

Sofija, 10. oktobra. Jugoslovenski poslanik v Sofiji Ljuba Nešić je posetil bolgarskega zunanjega ministra Burova, da izve od njega, kaj je bolgarska vlada storila glede na jugoslovensko noto. Kakor pišejo sofijski listi, je bolgarska vlada sklenila, preprečiti makedonskim bandam prehod čez mejo z istimi sredstvi, kakor jih uporablja tudi beograjska vlada. Nad okrožjem Petrič in Čustendil bo proglašeno obsedno stanje. Ker pa mora tak ukaz podpisati kralj, čaka vlada na njegov povratek. Tudi se pričakuje, da bo po kraljevem povratku sklicano soobranje, in to še pred določenim rokom.

ATENTATORJI PRIJETI?

Beograd, 10. oktobra. Včeraj popoldne je dospelo iz Štipa službeno obvestilo, da so na meji dobili atentatorje na brigadnega generala Mihajla Kovačevića, in sicer dva že mrtva, enega pa so prijeli

še živega. Atentatorji so pri selu Radevištu v bližini bolgarske meje zahtevali od nekega seljaka, da jim pokaže pot čez mejo. Kmetu so se ti ljudje, ki so bili oboroženi z bombami in ki so po njih opisu utegnili biti atentatorji, zdeli sumljivi. Videlo se je, da hočejo pobegniti pred pregledanjem naših oblasti. Kmet se je izjaval pripravljenim, beguncem ustreči in jih je po raznih ovinkih peljal ne preko meje, temveč proti najbližji vojaški karauli. Atentatorji do zadnjega trenutka niso nič sumili, da jim kmet ne kaže prave poti preko meje. Ko pa so prišli do vojaške karaule, so videli, kaj jih tam čaka in so začeli bežati. Kmet pa je s klicanjem opozoril podporočnika in vojake v karauli na begunce. Vojaki so neutegoma stekli za ubežniki in jih začeli preganjati. Atentatorji niso znali poti in so se zato skrili v neki pečini, iz katere so se začeli braniti. Boj je trajal celi dve uri. Podporočnik je vrgel 15 bomb v pečine. Nato je pozval preganjance, da se predajo, toda neki glas je odgovoril, da se ne predajo. Podporočnik je nato s še enim vojnikom navalil na pečino in tam zgrabil enega od atentatorjev še živega, druga dva pa sta bila že mrtva. Živega ujetnika so zvezali, mrtva dva pa so prenesli v Radevište. Komandant bataljona je izrekel priznanje seljaku in podporočniku. Podporočnik bo dobil najvišje odlikovanje, seljak pa razpisanih 100.000 Din nagrade. Naše oblasti v Radevištu tretjega atentatorja vneto zaslišujejo. Ta baje že štiri dni ni nič jedel in nič pil. Eden od ubitih atentatorjev se imenuje Ilija Lilinković.

MARINKOVIĆ IN VUKIČEVIĆ V AVDIJENCI.

Beograd, 10. oktobra. Včeraj je po slovesnem pokopu generala Mihajla Kovačevića bil zunanji minister ob pol ene popoldne v avdienci pri kralju, ki je trajala trideset ur. Dr. Marinković je zvečer ob 6. novič šel na dvor. Tudi ta avdiencia je bila tako dolga kot opoldanska.

Novih momentov glede nastopanja našega poslanika v Sofiji Nešića včeraj ni bilo. Zdi se, da čakajo naši službeni krogi na to, da vidijo, kakšno stališče bo zavzela bolgarska vlada po koraku, ki ga je te dni napravil pri njej Ljuba Nešić. Opaža se, da se naši vladni krogi izogibljajo storiti kaj takega, kar bi bilo v korist akciji, ki jo izvajajo nasprotniki zblizanja med Bolgarijo in Jugoslavijo, da bi to zbliznanje preprečili.

Beograd, 10. oktobra. Včeraj opoldne je bil predsednik vlade Velja Vukičević celo uro na dvoru pri kralju v avdienci.

HAŠK : GRADJANSKI 3 : 2.

Zagreb, 10. oktobra. Včeraj so se vršile nogometne tekme Hašk : Gradjanski, ki so se končale s 3 : 2, Viktorija : Železničarji (3 : 2) in Sparta : Ilirija (1 : 0). V Budimpešti se je odigrala nogometna tekma med reprezentanco Češkoslovaške in Madjarske, ki se je končala z 2 : 1 v korist Češkoslovaške. V Pragi pa sta tekmovali Budimpešta in Praga z rezultatom 2 : 1 v korist Budimpešti.

NOGOMETNI SAVEZ.

Zagreb, 10. oktobra. Včeraj je bila glavna skupščina »Jugoslovenskega nogometnega saveza«. Stari upravi je bil z 221 glasovi proti 41 podeljen absolutorij. Izvoljena je bila soglasno nova uprava in novo nadzorstvo za leto 1927-1928. Za predsednika je bil izvoljen dr. Ljubo Demarki, za prvega podpredsednika Krčelić, za tajnika Riboli in Grubišić, za blagajnika Čangelj in Perić. Sklenjeno je bilo med drugim tudi, da se osnuje skopljanski podsavez.

Dnevne vesti.

— Uredba o pobijanju nalezljivih bolezn. Minister za narodno zdravje je podpisal novo uredbo o pobijanju nalezljivih bolezn. Uredba je stopila takoj v veljavo.

— Univerzitetni profesorji proti izpremembi uradniškega zakona. Te dni se je vršila v Beogradu konferenca delegatov univerzitetnih profesorjev iz Beograda, Zagreba in iz Ljubljane, na kateri se je razpravljalo o projektu revizije uradniškega zakona. Ljubljanski delegat je bil profesor na tehniški fakulteti dr. Rihard Zupancič. Na konferenci ni bila sprejeta nikakoli resolucija, pač pa so univerzitetni profesorji pooblastili univ. prof. Mihajla Iliča, ki je član komisije za proučitev projektiranih izprememb uradniškega zakona, da zastopa njihove interese. Po konferenci so posetili predstavniki navedenih treh univerzitet: rektor dr. Cedo Mitrovič, dr. Beobrk in dr. Zupancič. Prosvetnega ministra ter mu predložili zahteve univerzitetnih profesorjev.

— Redukcija učiteljske. Prosvetnemu ministru je predložen v podpis nov predlog glede redukcije učiteljske. Po prejšnjem sklepu ministrskega sveta je imelo biti reduciranih 6 učiteljskih, po novem predlogu pa naj se reducirata samo dveje učiteljske. Kateri učiteljski bosta reducirani, še ni znano, o tem bo odločil prosvetni minister.

— Dražba lova. Lov krajevne občine Kovor se bo oddal v zakup na javni dražbi v občinski pisarni v Trzinu v četrtek, dne 17. novembra t. l. ob 11. uri za dobo 5 let in 4 meseca, to je od 1. decembra 1927 do 31. marca 1933. Zakupni in dražbeni pogoji so na vpogled ob navadnih uradnih urah v uradu srezkega poglavarja v Kranju.

— Otvoritev filijalke Državne hipotekarne banke v Ljubljani. Na osnovi rešenja svojega upravnega odbora otvori Državna hipotekarna banka kraljevine SHS v Ljubljani svojo filijalko, ki prične poslovati s 15. oktobrom tekočega leta. Naslov filijalke kot državne ustanove se bo glasil: Državna hipotekarna banka kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, Glavna filijala v Ljubljani.

— Važno opozorilo delodajalcem. Ker naše delavsko zavarovanje predvsem ogroža neredno in nepravilno plačevanje prispevkov, ki jih delodajalci plačujejo za zavarovanje delavcev v Ljubljani prisiljen, da proti vsem onim delodajalcem, kateri bi o b z zapadlostjo prejetih plačilnih nalogov predpisanih prispevkov takoj ne poravnali, predlaga pri političnih oblastvih v smislu § 197. zakona o zavarovanju delavcev izrek denarne kazni, katere znaša od 100 do 5000 Din. Število nerednih plačnikov je tako veliko in zneski zadržanih vsot tako visoki, da imajo ta dejstva za posledico nelikvidnost urada, kateri ne more niti svojih najnujnejših obveznosti pravočasno poravnati. Med te obveznosti spadajo predvsem oskrbovalne bolnicam, katerih gospodarstvo je vsled tega dejstva istotako ogroženo. Iz teh moralnih in gospodarskih razlogov je najstrožja uporaba zakonitih določil utemeljena in v interesu brezhibnega izvajanja našega zavarovanja nujno potrebna. Zato je v interesu delodajalcev, da v izogib večjim in nepotrebnim stroškom svojim obveznostim iz naslova delavskega zavarovanja redno in takoj zadostijo. Urad do nerednih plačnikov v interesu svojih bolnih članov, v interesu gospodarstva naših bolnic itd. ne more imeti nikakih ozirov. Vsako liberalnejše postopanje od strani urada ima za posledico vedno večji zaostanek na neuplačanih prispevkov. Pri takem položaju pa je izvajanje našega bolniškega zavarovanja sploh nemogoče.

— Služba zobotehniškega asistenta. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje službo zobotehniškega asistenta na svojem ambulatoriju v Ljubljani. Reflektantje se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«.

— Iz poštne-hranilniške službe. Pri poštne kranilnici v Ljubljani so imenovani: za šefa oddelka došedanja uradnik Maks Komar, za uradnico došedanja pripravnica Valerija Pliverič, za računovodje došedanja pripravnice: Amalija Pečnik, Marija Stefan, Vera Gruden, Modesta Vidmar, Albina Pipan, Avgusta Zupanc, Albina Magajne, Terizija Arhar in

Marica Miholič. V višji plačilni razred so pomaknjeni: šefa oddelkov Josip Potokar in Josip Lavrič, uradniki (ce) Franc Kramer, Josip Florjančič, Frančiška Černič, Marija Zor ter računovodje Albina Vraje, Jospina Zlajpah, Olga Zilič, Karolina Apih in Ivana Pole.

— Krvav boj med tihotapeci in finančarji v Splitu. V splitskem predmestju je prišlo tedi med tolpo tihotapev in finančno patruljo do ljutega boja. Tihotapci so jeli na finančne organe streljati, nakar so odgovorili tudi ti s streljanjem iz karabink. En tihotapec je bil težko ranjen; kljub temu se mu je posrečilo pobegniti.

— Ponarejeni dvodinarski novci. V Novem Sadu in Osijeku so se pojavili v prometu ponarejeni dvodinarski novci. Falzifikate je lahko spoznati, ker so v glavnem iz svinca.

— Koncert Nar. žel. glasbenega društva »Sloga« iz Ljubljane se bo vršil v soboto, dne 15. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenem domu v Ptuj. Spored je jako pester. Izvajale se bodo skladbe Beethovna, Glazunova, Čerepnina in raznih drugih skladateljev. Pevski zbor, ki šteje 70 izvršujočih članov in članic je nastopil skoraj z istim sporedom v Ljubljani, kjer je žel splošno pohvalo publike in kritike.

Ljubljana.

LJUBLJANSKE BELEŽKE.

Pred nekaj dnevi se je pripeljal v Ljubljano Nj. Svetost patrijarh Dimitrije. Na kolodvoru ga je pričakovalo prav mnogo ljudi. Tudi jaz sem bil tam in sem slišal sledeče vprašanje:

»Ti, kaj praviš, ali je ta patrijarh liberalec ali klerikalec?«

Zadnje dni se sučejo skoro vsi ljubljanski pogovori okoli vprašanja, kdo bo ljubljanski župan.

Ljudje so ugibali to in ono, meni pa je bil najbolj všeč predlog, naj Ljubljancim naprosijo gospoda župana iz Most, če bi hotel prevzeti pod svojo oblast še Ljubljano.

V Ljubljani imajo lepo navado, da ustanove za dosego vsakega plemenitega iz vzvišenega cilja posebno društvo. Tako imamo v Ljubljani »Klub ljubiteljev športnih psov«, »društvo za nego kanarčkov« itd.

Plemeniti in vzvišeni cilj bi bilo tudi zedinjenje liberalcev in klerikalcev. To pa se da doseči samo potom društva. In res so se našli plemeniti rodoljubi, ki so hoteli tako društvo ustanoviti. Prišlo pa ni niti do sestave pripravljalnega odbora, ker se gospodje predlagatelji niso mogli zediniti, kdo naj bo predsednik, ali liberalec ali klerikalec.

Najidealnejša promenada v Ljubljani se utegne razviti na novo reguliranem Kongresnem trgu.

Menda je hotela tako sama božja previdnost, da je trg razdeljen po dolgem na sedem širokih pasov. To je važno, ker sedem je svetopisemska številka. Trije pasovi, ki leže ob hiši, kjer stanuje dr. Zerjav bodo določeni za promenado za liberalce, trije pasovi ob Zvezdi za klerikalce, po srednjem pasu pa se bo lahko sprehajal nevtralec dr. Gregorič.

1— Pritožba proti ljubljanskim občinskim volitvam. Kakor izveemo, je vložena pritožba proti ljubljanskim občinskim volitvam. Tudi pri teh volitvah kakor pri skupščinskih je ugotovljenih več slučajev volilne sleparije. Za odsotne volilce so volili nepoklicani. Iz velikega števila takih slučajev se da sklepati, da je bilo delo vršeno čisto sistematično in organizirano. Kateri stranki v prid, ni težko uganiti, zlasti če se ve, da ima SDS poseben odsek, ki ima samo o tem razmišljati in v tej smeri delovati, kako korigirati »volilno srečo«. Ta odsek ima v evidenci vse odsotne volilce. Za vsakega volilca ima pripravljeno namestnika, ki mu preskrbi tudi potrebno legitimacijo. Pa si še drznejše druge stranke imenovati »goljufive in lažnjive«... Do konstituiranja občinskega sveta torej ne pride še tako kmalu, če sploh pride. Zakaj današ-

nje zagrebške »Novosti« vedo poročati, da bo občinski svet kot očitno delanezmožen razpuščen in da bo še dalje vladal komisar do prihodnjih volitev. Te bodo pa šele takrat, pravijo »Novosti«, ko se ali izpremeni občinski volilni red ali pa občinski red, tako da bo zajamčil redno delovanje.

— 6% obligacijsko posojilo mestne občine ljubljanske za gradbo stanovanjskih hiš so nadalje podpisali: Vittori Karel, fin. rač. uradnik 1000 Din; Rotar Stanko, fin. rač. ravnatelj 1000 Din; Čeh Tomaž, poštni poduradnik 1000 Din; Neimenovani ponovno 2000 Din; 3 neimenovani po 10.000 Din 30.000 Din; Neimenovani 7000 Din; Neimenovani 5000 Din; Neimenovani 3000 Din; 2 neimenovani po 2000 Din 4000 Din; Neimenovani 1200 Din; 7 neimenovanih po 1000 Din 7000 Din; 4 neimenovani po 500 Din 2000 Din; 4 neimenovani po 200 Din 800 Din.

1— Na obrtni nadaljevalni šoli za stavbne obrti v Ljubljani (Graben) začnemo z rednim poukom v ponedeljek, t. j. 10. t. m. ob 2. uri popoldne. Zaradi porazdelitve učencev naj pridejo v ponedeljek, t. j. 10. t. m. in v torek, t. j. 11. t. m. ob 2. uri popoldne v šolo vsi učenci. Pouk pa se bo vršil v šolskem letu 1927/28 ob nedeljah v času od 8. do 12. ure, ob ponedeljkih in torkih pa v času od 2. do 6. ure. — Upravitelj.

1— Gledališki list Narodnega gledališča v Ljubljani. V sezoni 1927/28 bo izhajal v založbi gledališke uprave, pod uredništvom dramaturga Otona Zupančiča »Gledališki list« in sicer vsakega 1. in 15. v mesecu. Abonentni dobe »Gledališki list« dostavljen po pošti na dom, v razprodaji pa stane posamezna številka »Gledališkega lista« 4 Din. Prva številka »Gledališkega lista« je izšla v soboto, dne 8. oktobra.

— Opozorilo! Z ozirom na nezgode, ki so se dogodile v Zagrebu in Mariboru vsled uhajanja plina ponovno opozarjamo vse plinske odjemalce, da zapirajo preko noči glavno pipo pri plinomeru, ker je na ta način vsaka nezgoda onemogočena. — Mestna plinarska.

1— G. Srečko Potočnik, lastnik zasebnega krojnega učilišča, Ljubljana, Stari trg 19, otvori poleg svojega krojnega zavoda tudi atelje za izdelavo športnih oblek za lovce in turiste pod firmo »Hubertus«. Znano je, da se je lastnik zavoda mudil v inozemstvu in je strokovnjak v tej stroki. Na razpolago bo imel vedno pristni loden itd.

1— Kravate, naramnice, žepne robce, ženske in moške nogavice najfinijeje kvalitete po solidnih cenah pri FRANC PAVLIN, Gradišče 3.

Maribor.

m— Ljudska univerza v Mariboru. V ponedeljek 10. oktobra ob 8. uri zvečer predava g. ing. Kukovec o nastanku, bistvu in razvoju ljudskih visokih šol na Danskem in po drugih deželah. Po predavanju sledi prosta diskusija o vprašanju, ako bi bila za nas koristna ustanovitev teh pravih ljudskih visokih šol, ki imajo le malo skupnega z našimi ljudskimi univerzami in pa pod kakimi pogoji bi bila možna pri nas ta ustanovitev. V nordijskih deželah obiskuje vsak tretji človek ljudsko visoko šolo! V petek, dne 14. oktobra predava priljubljeni zagrebški pedagog g. univ. prof. dr. J. Turič o vlevažni temi »Križa sodobne inteligence«.

m— Večer koroških narodnih pesmi priredi Jugoslovenska Matica v Mariboru ob priiliki letošnje obletnice koroškega plebiscita v soboto, dne 15. t. m. v veliki dvorani Narodnega doma s sledečim sporedom: 1. Nagovor predsednika J. M., 2. Predavanje višjega sodnega svetnika g. Deva o koroški narodni pesmi, 3. Predavanje prof. dr. Sušnika o Koroški s skriptičnimi slikami, 4. Nastop Devovega kvarteta in sodelovanje orkestra Vstopnina 5 Din, za dilažstvo na galeriji 2 Din. Po oficijelnem delu se vrši prosta zabava pri pogrnjenih mizah. Začetek ob 20. uri. Ljubitelji Koroške so vabljeni, da se tudi ob sedmi obletnici plebiscita spomnijo naše Koroške in posetijo to prireditev v čim večjem številu. — Odbor Jugoslovenske Matice v Mariboru.

Celje.

c— Sedaj popravljajo trotoar pred Mestno hranilnico in umestno bi bilo, da se še po-

pravi, oziroma nadomesti tudi cestni tlak vsaj na nekaterih mestih. Lep utis mora imeti tujec čim stopi na ulico, ko vidi, da je cemetni tlak »zakopan« tu z granitnimi kockami tam pa z gručem.

c— Občni zbor Glasbene Matice se vrši dne 13. t. m. Na občini zbor se vabijo vsi člani in prijatelji zavoda.

c— »Celjsko godbeno društvo« priredi v soboto, dne 15. t. m. svojim članom in prijateljem v mali dvorani hotela »Celjski dom« družabni večer. Začetek ob 8. uri zvečer. Na sporedu je tudi ples. Vstopnina prosta.

c— Kaj često se opazi, da avtomobili kljub prepovedi uporabljajo po mestnih ulicah reflektorje.

Kratke vesti.

Mussolini bo odpotoval koncem tega meseca na Madjarsko in sicer v Budimpešto, kjer se bo sestal s predsednikom Bethlenom.

Štipski atentatorji so pobegnili, kakor javljajo iz Sofije, preko bolgarske meje.

Italija in Turčija sta se začeli pogajati na Rodu za razmejitev vodá med dodekanezijskim otoki in turško obalo.

Italijansko časopisje se postavlja na stran Bolgarije pri štipskem atentatu. »Piccolo« piše, da je z bolgarskega nacionalnega stališča treba priznati, da bolgarska vlada ne more ugoditi srbskim zahtevam.

Lord Rothermere, ki je že nekoliko utihnil, se je zopet oglašil z zahtevo po reviziji trianonske mirovne pogodbe. Cez dve leti, pravi v »Az Estu«, da bo popolnoma uspel.

Na Češkem so zaprli 13 osnovnih šol za narodne manjšine, ker ni dovolj otrok, da bi se izplačlo učiti.

Cangtsolina so zopet porazili armadni zbori generala Jenhišana.

Zaleski, poljski zunanji minister, je prišel v Pariz, kjer se bo sestal z Briandom.

Sport.

Dempsey se bo pritožil? Dempsey in njegov manager Flynn se nameravata pritožiti proti odločbi sodnika, češ, da je Tunney v 7. rundi obležal najmanj 14 sekund. Skoraj vsi strokovnjaki soglašajo v tem, da je Tunneyeva zmaga po točkah neopravičena, vendar jih pa mnogo stoji na stališču, da je bil Tunney v 7. rundi pravzaprav knock-out poražen, ker je ležal na tleh najmanj 13 sekund. Stevec boja, Paul Beeler, sam prizna, da je Tunney ležal 13 sekund. Izjavlja, da je pričel takoj po padcu Tunneya šteti, da je pa Dempsey šele pri »štiri« prispel v nevtralni kot. Zato je potem v soglasju z oficijelnimi določbami, pričel znova šteti, ker se računa štetje šele od tega trenutka. Tunney se je nato pri »devet« zopet dvignil. Posebna ironija usode leži v tem, da se je ta odločba svojačasno vpeljala na izrečno željo Dempseyja, ki so ga listi napadali po njegovem boju z Argentincem Firpojem, češ, da je prehitro napadel. Temu nasproti trdi Tunney, da so vse take govornice nesmiselne. Prizna, da je v 7. rundi obležal 8 in pol sekunde, vendar bi bil lahko že po 4 sekundi vstal ter tega samo zato ni storil, ker mu je njegov asistent namignil, naj še malo poleži. Sicer pa Dempsey sam prizna svoj poraz v »Chicago Herald«, kjer pravi: »Ta boj je bil zaključek moje bokerske karijere. Moja nada, da si bom zopet priboril naslov, je splavala po vodi, klonim pred Tunneyem kot boljšim bokserjem in velikim prvakom. Nimam nikakega opravičila in nobenega izgovora. Sodnik je bil zelo dostojen in mislim, da je bil fair tudi pri štetju. Sreča me je iskala v 7. rundi, pa sem jo zamudil. Bil sem pošteno in dostojno premagan.« Dempseyeva žena, znana filmska igralka Estelle Taylor, se je nahajala v času, ko se je vršil boj, v hotelu; ko je zvedela za izid boksmatcha, se je onesvestila.

Slavni francoski atlet Charles Rigoulet si je pretekli teden pri obojročnem dviganju kratkih ročkov nategnil kito v gornjem laktu, radi česar bode moral nekaj časa opustiti nadaljno trenajo. Vsled tega bode tudi izostal vže napovedani match med njim in Ernestom Cadine-om, njegovim najuspešnejšim rivalom.

Radivoj Rehar:

RUĐOLF GOLOUH: KRIZA.

Socialna drama v šestih slikah.

V založbi mariborske »Delavske Politike« in kot ponatis njenega podlistka, je izšla te dni prva Golouhova drama »Križa«. Delo je kljub vsem začetniškim hibam zanimiv pojav v naši oderski literaturi, in sicer tako z notranjega, idejnega, kakor tudi zunanje oblikovnega ozira. Iz zunanje oblikovnega ozira je »Križa« zanimiva radi tega, ker je prvi slovenski poizkus drame, v kateri ne tvori glavne osebe individij, temveč izoblikovna socialna skupina — masa. V moderni svetovni dramski literaturi niso te vrste drame nikakoli novost več. Posebno Nemci so producirali v zadnjem desetletju celo vrsto takih oderskih del (Werfel, Toller itd.). Golouhova se z njimi seveda ne more meriti, ker ji manjka temeljni predpogoj — enotna, močna, oblikovalna, zunanje in notranje do kolektivistične personifikacije zgnelena masa. Družba delavcev in delavk, ki naj bi v »Križi« nadomeščala individualne osebe, je vse preveč heterogena, pasivna in potopljena v malomeščansko resignacijo, da bi bila sposobna igrati veliko oblikovalno vlogo. Radi tega to delo ni drama; to so le dramske skice, nanizane na idejno, ne pa na normično nit.

Bolj kakor zunanje, je »Križa« posrečena notranje. Golouh se je tu lotil sveta, ki ni nikakoli literarna tovorevina, temveč življenje naše vsakdanje sodobnosti, pa je baš radi tega oddaljeno od dosega in objektivne ter

kolektivne dojemljivosti našega preveč v subjektivno zainteresiranost uklenjenega duha. Za literarno obravnavanje tega sveta je potrebna velika smelost in — last not least — sposobnost. Tako smelost in sposobnost je imel do danes v naši slovenski literaturi samo eden — Ivan Cankar. Golouh ni tak velikani, skromen kamenar je, ima pa voljo in pogum, da zasluži že vsled tega popolno priznanje in zahvalo za to, kar je hotel storiti, čeprav je ostal še nizko pod klancem in še daleč od cilja.

Naša sodobnost, medvojnica in povojna, je tako polna v nebo kričečih problemov, da bi nas zanje mogla zavladati tako preteklost kakor bodočnost. Te probleme čutimo, oziroma bolje: slutimo jih, kakor slutimo v temi prepaše in se jih bojimo — pa nimamo volje, ne poguma, da bi jim prišli do dna in si z njimi izmerili svoje duševne in fizične moči. Suženstvo — svoboda, nacionalizem — internacionalizem — univerzalni fraternalizem, kapitalizem — socializem, buržoazija — proletarijat, egoizem — altruizem — humanizem — na stotine in stotine je teh in takih oprečnih »izmov«, ki se bijejo pred našimi očmi in v tej borbi, v tem kaosu pojmov, tez in antitez, se sučemo mi vsi — otroci svoje prelomljene dobe. Sinteze vsega tega še nismo našli, in kar je za naš čas najbolj karakteristično — je niti ne iščemo z ono vztrajnostjo in resnostjo, kot bi bilo potrebno; in baš v tem tiči morda vzrok naše vse večje in večje duševne in materialne paverzije. Da pridemo spet na ravno cesto smotrenega razvoja, je po-

trebno, da se rešimo najprej megle, »ki našega tare duha«. Potrebno je, da stopimo iz oblakov nazaj na realna, vsakdanja tla. To velja za vse naše javno življenje in ne zadnje za naše leposlovje, ki je v iskanju abstraktnih, modnih »izmov« izgubilo že poslednji stik s slovenskim ljudstvom, postalo vsled tega samo sebi namen in je baš radi tega zašlo v — krizo.

Te krize Golouh ne obravnava v svoji »Križi«, a ob njej se človek nehoti zamisliti tudi v njo. Vse te naše krize so tako ozko spojene druga z drugo, da so vse le ena sama silna, velika, vseobsegajoča kriza; tišlega mojstra, ki bo vpodobil to krizo, pa še ni rodila slovenska mati. Golouhova »Križa« obravnava le materialno krizo in le v zvezi s to se dotika tudi socialne, nacionalne, moralne in organizatorične. Torišče njegove »Križe« so delodajalci in delojemalci. To sta dva svetova, ki moreta živeti le drug poleg drugega in če zaide v krizo eden, zaide neizogibno tudi drugi. To je Golouh — dasi socialist — odkrito priznal in ravno s tem tudi pokazal svojo iskrenost, objektivnost in smelost — govoriti resnico. Samo eno je: preplitvo je zaoral svoje brazde v to debelo ledino. Njegovo reševanje problemov ne sega nikjer nad povprečnost in včasih mu zmanjka tudi moč jasnega pogleda na »drugo stran« — na stran »nasprotnikov«. Morda je to občutil tudi sam in je ravno radi tega nekatere stvari označil samo z rahlimi potezami. Če bi bil zarezal močnejše konture, če bi bil izkresal globlje misli, bi bilo to delo kljub oblikovnim hibam mnogo

več kot je.

Dialog je v splošnem jedrat, često opijen do pristne klenosti izrazne tehnike in mestoma se bere prav lepo in prijetno, tako da se izgube celo nekatere stilistične okornosti in napake. Vendar pa je drama boljša kot studija sodobnih slovenskih problemov dela, kakor pa kot resnična literarna in tudi oderska drama; bi pa dosegla brez dvoma uspeh tudi na odru, če bi se je lotil režiser, ki bi imel dovolj ljubezni do snovi, dovolj inscenatorske in režiserske sposobnosti in dovolj — tehničnih pripomočkov. Po moji sodbi bi drama uspela na odru samo tedaj, če bi režiser operiral z veliko maso, ki bi morala podčrtavati vsako misel in gesto s svojo kolektivno soaktivnostjo, ki bi, skratka, reševala nedostatke, ki jih je zagrešil autor. Dvomim pa, da bi se našel na Slovenskem moč (morda bi to bil edini Bratina?), ki bi imel za to potrebno voljo in ljubezen. Nesporno pa je, da bi nekatere ocene učinkovale na odru prav krepko in sugestivno, posebno pa bi to dosegla najmočnejša in najbolj razgibana tretja slika.

Golouh je zaoral prvo brazdo v še nenačeto ledino, in to je njegova velika zasluga. Morda bo šel še dalje, morda bo sledilo »Križi« še kako drugo, zunanje in notranje bolj dozorelo delo, vendar pa bo — po moji sodbi — ostal le predglasnik omega neznanca, ki nam bo komaj podal resnično »Križo« močno, silno, tragično podobo sodobnosti. Njega potrebujemo in ga čakamo. Naj bi prišel čimprej!

Glavna skupščina sv. Cirila in Metoda v Mariboru.

Svojo 38. glavno skupščino je imela Družba sv. Cirila in Metoda včeraj v Mariboru. Ni bila sijajna ta skupščina po svojem vnanjem videzu. Niti spominjala ni na narodne manifestacije, ki so svojedobno — pred vojno — spremljale glavno skupščino našega odličnega obrambnega društva. Pač pa je bila polna vsebine, ko je podajala račun o storjenem delu. V resnici ni zaslužila hladnega sprejema s strani narodnega Maribora, ki je šel mimo nacionalne manifestacije, kakor bi se to njega ne tikalo. To v zvezi temu, da je mariborski podžupan v svojem pozdravu moral ugotoviti, da ima Družba sv. Cirila in Metoda s svojim vztrajnim in smotrenim delom mnogo zaslug na tem, da poteka severna meja tam, kjer nam jo je začrtala mirovna konferenca. Narodni dom, kjer je zborovala družba, ni izvesil niti zastave.

Težišče skupščine je bilo na zaupnem sestanku, ki je bil eno uro pred početkom skupščine. Na tem sestanku smo čuli poročilo o delovanju družbe, ki ga iz umevnih razlogov ne moremo podati javnosti. Izperno poročilo nam je podal sam predsednik g. Aleksander Hudovernik, predsednik notarske zbornice. Njegovo poročilo so zborovalci vzeli z zadovoljstvom in brez debate v vednost.

Glavno skupščino je vodil predsednik g. Hudovernik. Pozdravil je v obilnem številu delegatov, ki so napolnili veliko dvorano Narodnega doma, spominjal se zvestih umrlih članov, zlasti bivšega predsednika g. Andreja Senekovića, omenjal jubilarja Ivana Vrhovnika in njegovo plodonosno požrtvovalno delo za družbo ter predlagal, da se zlatomašniku pošlje pozdrav. Zatem je v temeljitom nagovoru orisal delovanje družbe v pretečenem letu. Žal to delo v naši javnosti ni našlo onega odmeva, ki bi ga zaslužilo. Deluje samo 76 podružnic, dohodki padajo, izdatki pa rastejo. Popolnoma pogrešamo sodelovanja naše akademske mladine, do katere so vsi apeli ostali brezuspešni.

Lepo je bilo poročilo tajnikovo g. ing. Mačkovića, ki nam je podal nazorno sliko našega manjšinskega vprašanja izven naših državnih meja. Zainteresirati naš narod za to vprašanje, je naloga naše družbe. Težko je sicer delati propagando, ko je cilj neviden in ko s tem ciljem ne moremo v javnost, vendar se moramo lotiti te naloge. Kako potre-

ben je naš narod te propagande, ne dokazuje samo okolnost, da pada zanimanje, da so nekateri podružnice brezbrizne in da ima blagajna vzlic vedno višjim potrebam znaten upadek na dohodkih, ampak nekatera dejstva, mimo katerih ne moremo. Da je ob skupščinskih volitvah v občini, ki ne šteje nobenega Nemca, nemška stranka dobila 100 glasov, govori cele knjige.

Tajnikovo poročilo je sprejela skupščina z burnim odobravanjem.

Blagajnik g. dr. Janko Kersnik nam je v zanimivem poročilu, čeprav s suhoparnimi številkami, predložil stanje družbinega imetja, gibanja dohodkov in izdatkov, tako da smo tudi iz tega poročila mogli posneti, v katere svrhe gredo ogromni izdatki družbinega blagajnika. Nič manjše nego 580.220 Din je šlo za ljudske šole in otroške vrtnice. Vsi izdatki pa znašajo 889.901 Din, dočim znašajo dohodki samo 893.024 Din. G. blagajnik je pri vsaki postavki primerjal stanje v letu 1925 ter moral vseskozi ugotoviti, da so se dohodki zmanjšali, potreščine pa zvišale. Čista družbena imovina namreč, nepremičnine in posestva, družbena glavica, različni skladi itd. znaša z dnem 31. decembra 1926 1.298.418 Din.

V imenu nadzorstva je poročal g. dr. Vladimir Ravnihar ter predlagal, da skupščina podeli blagajniku in vsemu vodstvu absoluterij, vodstveni pisarni pa izreče pohvalo.

Predlog je bil soglasno in z odobravanjem sprejet.

Pri volitvah v odbor, ki so bile z vzklikom, so bili zopet izvoljeni izstopivši člani namreč gospe Franja dr. Tavčarjeva, Ana Podkrajškova, g. dr. Janko Kersnik, na novo pa g. vseučil. profesor Kušej.

V nadzorstvu in razzodništvu ni izpremenbe.

Skupščino so pozdravili g. dr. Lipold v imenu mariborske občine, g. prof. Kotnik kot šef prosvete za mariborsko oblast in v imenu velikega župana, g. dr. Karl Cepuder kot šef prosvete in v imenu velikega župana za ljubljansko oblast.

Ob slučajnostih se je razvila kratka debata, tekot katere so govorniki predlagali več nasvetov, kako poživiti zanimanje za Družbo.

Nato je g. predsednik Hudovernik ob pol 1. uri zaključil lepo uspelo zborovanje.

Gospodarstvo.

ODDAJA VISKIH TRT IZ DRŽAVNIH NASADOV.

Veliki župan mariborske oblasti objavlja oredbo poljedelskega ministrstva glede oddaje viških trt iz državnih trtnih nasadov v Pekrah, pošta Limbuš, Kapeli, pošta Slatina Radenci, Vukanovcu, pošta Središče ob Dravi in Dramljah pri Celju.

V smislu člena 13. zakona o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva in člena 14. pravilnika za izvršitev tega zakona se odreja: Prodajne cene za trte v sadni dobi 1927/28 so v vseh državnih ustanovah za 1000 (tisoč) komadov sledeče:

Ključni ameriških trt 35—45 cm dolžine: I. klasa po 100 Din, II. klasa po 85 Din.

Korenjaki ameriških trt: I. klasa po 250 Din, II. klasa po 75 Din.

Cepljenke: I. klasa po 1500 Din, II. klasa se ne bo oddajala, nego se ponovno vsola v trtnico. Ključni domače trte (cepača) po 100 dinarjev.

Naročnikom trt letos izjemoma ni treba doprinesiti potrdila občine, da potrebujejo naročene trte za sajenje izključno na svojem zemljišču, kakor to predpisuje člen 15, točka 1 pravilnika za izvršitev zakona o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva.

Naročnikom trt ni treba doprinesiti potrdila srezkega ekonomista, koliko apna vsebuje zemlja, kjer nameravajo naročeno trto saditi, zadostuje, da navedejo pri cepljenkah podlogo katero žele dobiti, pri ključnih in korenjakih pa dotično sorto ameriške trte.

Upravniki državnih trtnih nasadov smejo vzlic predpisu člena 17 pravilnika za izvršitev zakona o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva trte čim dozore in so deloma ali v celoti pripravljene za prodajo, komisijski pregledano in prešeto, prodajati po tem cenovniku in sicer ves čas dokler prihajajo naročila v neomejeni količini, toda prvenstveno vinogradnikom, ki naročajo trte za sajenje na lastni zemlji. Razporede oddanih trt predložijo upravniki ministrstvu v odobrenje šele po izvršeni razdelitvi in oddaji trt naročnikom.

Upravniki državnih trtnih nasadov morajo skozi vso oddajno sezono petnajstdnevno ministrstvu poročati, koliko trt so oddadali oziroma koliko jim je istih za prodajo še ostalo.

Upravniki državnih trtnih nasadov morajo predložiti ministrstvu vse prošnje za trte, katerim ne morejo ustreči, da jih ministrstvo odstopi upravnikom trtnih nasadov kjer so trte še na razpolago, ali pa upravniki obdrže taka naročila na trte, zahtevajo pa od ministrstva, da jim dodeli potrebno količino trt iz drugih državnih trtnih nasadov. V tem smislu smejo upravniki tudi medsebojno postopati. Upravniki trtnih nasadov so dolžni, da tudi občine v območju oblasti tozadevno obveščajo, po potrebi pa lahko tudi oglašajo po časopisju, v splošnem morajo skrbeti osebno, da vse pridelane in za oddajo namenjene trte pravočasno razdele in razprodajo.

Ključev ameriških trt II. klase se bo predložilo samo toliko, kolikor jih je treba za prodajo oziroma za vsolanje pri vsakem posameznem nasadu.

Upravniki državnih trtnih nasadov smejo naročene trte rezervirati, če jih naročniki vnaprej plačajo.

Vinogradnike pozivamo, da si trte, ki jih potrebujejo to jesen ali prihodnjo pomlad pri uvidoma navedenih državnih trtnih nasadih čimprej naroče, ker zaloge niso velike. Cene trtam veljajo na oddajnem mestu v dotičnem nasadu, a omot in dovoz na železnico se zaračuna posebej lastne stroške.

Naročila so kolka prosta, obvezna in mora vsak naročnik naročeno blago v slučaju dodelitve prevzeti oziroma plačati. Morebitne

reklamacije so dopustne le takoj pri prevzetju trt, na poznejše pritožbe se ne bo oziralo.

JUGOSLOVANSKA GRAFIČNA RAZSTAVA V INOZEMSTVU.

Serija grafičnih razstav, ki jih je priredilo Druženje likovnih umetnikov v Poljski, se je zaključila z razstavo v Lodzu. V drugi polovici meseca oktobra se bodo vrnila razstavljalcem dela, katera niso bila prodana.

Generalni konzul Milan Schwarz v Curihu javlja Udruženju likovnih umetnikov, da se v kratkem vrnejo dela, ki so bila razstavljena v Švici, ter da pošlje istočasno obračun razstave in denar za vnovčena dela.

Glede grafične razstave, ki se bode vršila v Pragi in za katero se vsi grafiki marljivo pripravljajo, omenjamo, da je društvo »Hollare« rezerviralo mesec november za Jugoslovansko grafično razstavo. Dela naj se torej pripravijo čim prej, da se zamorejo takoj odposlati, ko bode javljen končni rok za pošiljatev.

Kakor je bilo že javljeno, bodo na to razstavo pripuščene tudi risbe. S tem je omogočena večja udeležba s strani slovenskih likovnih umetnikov, predvsem grafikov.

× Razstava tobaka v Ak-Hisar (Turška). Turški konzulat v Beogradu je obvestil Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, da se otvori 15. oktobra v Ak-Hisar razstava tobaka. Razstava bo trajala 15 dni.

Zadnje vesti.

KRONSKI SVET V SOFIJI.

Sofija, 10. oktobra. Povratka kralja Borisa pričakujejo danes. Takoj ko kralj pride, bo sklican kronski svet, na katerem se bo razpravljalo o akciji makedonstvujočih in o sporu z Jugoslavijo.

ZA ŽENSKO VOLILNO PRAVICO.

Zagreb, 10. oktobra. Včeraj je bilo v Zagrebu veliko zborovanje za žensko volilno pravico.

Split, 10. oktobra. Včeraj je bilo tu javno zborovanje ženskega pokreta za žensko volilno pravico. Z zborovanja je bil poslan kralju brzojaven pozdrav.

RADIO.

(Osnovni pojmi iz Radiotehnike.)

Spisal prof. Leop. André, tiskala Jugoslovanska tiskarna.

Ze na zunaj se ti prikupi lepo opremljena knjiga. Njena notranja vrednost ne zaostaja. Le poglej pestro vsebino! Trije deli; prva dva se pečata s teorijo, zadnji s prakso, z radiotehniko. Teorija obsega splošne nauke o elektriki, nihanju in valovanju. A to ni pusta in gola teorija. Prav pogosto se prepleta z različno praktično vporabo kakor hišni zvonec, žični telegraf, telefon, mikrofoni, dinamo kot generator in motor itd., a vse čisto na svoj način razvrščeno tako, da ne opaziš nobenih šolskih potez ter ne čutiš nikakega dolgočasia. Teorija o elektriki in magnetizmu je postavljena na moderno teorijo, ki trdi, da je elektrika atomistična snov, njeni atomi so elektroni. Seve je vse električne in magnetične pojave na podlagi elektronov razložiti, ne gre, zato se tudi André poslužuje še strogo Maxwellovega etra. Enotne teorije pač še nimamo ter preživlja moderna fizika v tem oziru težko krizo. Teoriji sledi specialna radiotehnika, v katero nas uvaja pisatelj z razširjenjem Ohmovega zakona za izmenične toke z impendanco ter navadnim uporom. Skrbno je izdelan opis oddajne postaje z izziravanjem antene ter proizvajanjem visokofrekventnih elektromagnetnih valov. Prejemno postajo na detektor pisatelj primerno upošteva; saj bo

SOVJETSKI POSLANIK NA DUNAJU O NALOGAH RUSIJE.

Prihodnje dni bodo slavili boljševiki desetletnico obstoja sovjetske Rusije, deset let odkar so prevzeli komunisti vso državno oblast v svoje roke. Z ozirom na to obletnico je izšel v dunajski »Neue Freie Presse« članek novega sovjetskega poslanika na Dunaju, Konstantina Jurenjeva. Jurenjev je najprej naglasil impozanten porast trgovskih zvez med Avstrijo in sovjetsko Rusijo: Leta 1925 je sovjetska Rusija naročila preko svojega trgovskega zastopnika v Avstriji blaga za osem milijonov dolarjev, a leta 1926 za dvanajst milijonov dolarjev. Tudi avstrijska podjetja v sovjetski Rusiji dobro napredujejo.

Rusija dela z vsemi silami na to, da se vojna nevarnost čimprej odstrani. Rusija nima nobenih agresivnih namenov in namer, nego samo želi razširiti svoje ekonomske zveze. Odnosaji sovjetov napram evropskim in ostalim državam na daljnem in bližnjem Vzhodu so boljši, kakor bi bilo to mogoče na prvi pogled misliti. Mi spremljamo z interesom njihovo borbo za svobodo. Mi smo se sami odrekli vsem privilegijem in vsem koncesijam. Ma zahtevamo za vsak narod načelo samoodločbe in baš to nam je ustvarilo prijateljstvo vzhodnih narodov. S Perzijo in Turčijo živimo v dobrih gospodarskih odnosajih. Vsi poskusi, da bi se te zveze potrgale, so bili brez uspeha. Naša po-

litična javnost spremlja z velikim zanimanjem in z največjimi simpatijami borbo kitajskega naroda za svobodo. Gospodarski in politični odnosaji sovjetske Rusije in Japonske se tudi razvijajo povoljno.

Napram evropskim državam vodimo politiko miru in se tudi ne vmešavamo v notranjo politiko in razmere poedinih držav. Naša pogodba z Nemčijo, ki smo jo sklenili v Rapallu zadovoljuje ne le samo nas, temveč tudi Nemce in to v enaki meri. Naši odnosaji napram Franciji bi se gotovo izboljšali, če bi se razčistila mnoga viseča vprašanja. Tudi odnosaji med Italijo in nami so zadovoljivi. Napram Poljski se razvijajo odnosaji povoljno kot na vzhodu, tako je tudi na zapadu naša politika in naša glavna naloga, da zasiguramo mir. Mi želimo mir, in ga potrebujemo, da izvedemo one naloge, katere smo si postavili v naši gospodarski in kulturni politiki. Približuje se deseta obletnica naše vlade. V teh desetih letih smo naučili 10 milijonov delavcev in kmetov pisati in čitati. Umetnost in znanost smo šteli tudi v času najhujšega glada. Vsa naša politika bazira na delovnem ljudstvu in na kmetiskem prebivalstvu, katerega smo pridobili, ko smo mu razdelili posestva. Sledeč in izvajajoč to politiko, upamo, da bomo zasigurali ruskemu narodu boljšo bodočnost.

Prvi je zelenkaste amado barve, okrašen z podolžnim robom. Ovratnik in rokavi so okrašeni z belo angora - kožuho. Drugi plašč je iz modrega velourja, s črnimi pošev

všitimi trakovi. Ovratnik je iz vidrovine. Za ta plašč zadošča 2.75 m blaga v širino 1.4 m, za prvega pa 3.5 v širino 1.2 m. Nadaljna naša slika kaže 2 večerni toaleti.

Klobuki imajo sedaj po večini sportno obliko. So večinoma iz klobučevine ter eno ali dvobarvni.

Modno pismo.

Da pomagamo damam iz zadrege, povemo, kakšen naj bo zimski plašč. Evo, modeli.

mnogim našim bodočim radioamaterjem služil ta odlomek knjige kot navodilo, kako si jo naj uredi, ko bo doma postaja dograjena. Nič manj skrbno obdelana elektronska ali kakor pisatelj pravi, elektronska cevka, ki je pravi univerzalni aparat moderne radiotehnike. Na koncu je pridejan obširen najnovejši pregled evropskih in ruskih postaj in stvarno kazalo.

Pisatelj je povsod uporabil najboljšo vire ter je vsled tega knjiga v stvarnem oziru prav dobro uspeša. Kratak in lep je njegov slog, terminologija se je obogatila z marsikaterim izvirnim izrazom. Vzorne slike, katerih je obilo, ter številni računski zgledi bodo nazornost kratkega sloga prilično povečali.

Zato knjigo prav toplem priporočam naši inteligenci, ki se zanima za čudoviti izum, mnogobrojnim radioamaterjem, ki se z nabavo tuje literature mnogokrat urežajo. Posebno dobro bo služila dijakom zadnjih razredov srednjih šol za ponavljanje in za poglavitve fizikalne tvarine. Pisatelju pa moremo le čestitati, da mu je delo vsestransko uspelo.

Ilija Erenburg:

54

Ljubezen Jeanne-e Ney.

(Iz ruščine prevedel S. L.)

Naenkrat mu je pa srce obstalo. Sploh se je njegovo srce obnašalo ko pijanec, ki se ga zapre v celico in tam razbija po vratih, divja, kriči, nato se pa naenkrat brez sil zvali na tla in utihne. Sicer je pa srce gotovo še delovalo, ker je Jules Lebon še živel in se mu je torej samo zdelo, da je obstalo. S težavo je dosegel steklenico, ki je bila na nočni omarici, in je hlastno izpil grenko zdravilo. Danes mu pa tudi digitalis ni pomagala.

Jules Lebon je spet pogledal na uro, malo dvignil svojo ostro, sivo glavo in rekel svečano na glas, ko da ga slišijo ne samo njegovi maliki, ampak tudi nabit amfiteater poslušalcev:

— Torej umiram!

Treba je umreti prosto in razumno, ravnotako, kakor je živel. Saj to ne more biti strašno! Saj je še sam tolikokrat opisoval v svojih romanih smrt! Ali je morda malo premišljeval o smrti? Za ljudi je smrt skrivnost in ljudje potrebujejo bele in črne bogove. Človeštvo je ogromen otroški vrtec in med njegovo dečadjo je hodil svojo pot Jules Lebon. Ves čas je opazoval človeško dečo in jo včasih božal, včasih pa zmerjal, vedno pa jo je preziral. Ljudje umirajo strahopetno in se z zadnjimi silami še opri-

To in ono.

NAČRT ZA BRZI PREKOMORSKI PROMET.

V Ameriki se živahno dela na osnovanju štiridnevne preokooceanske ekspresne službe, ki bi se mogla vršiti s pomočjo desetih turbinskih parnikov s povprečno bruto težo 20.000 ton in s povprečno brzino 31 do 35 vozlov na uro.

Kot ameriška izhodišna točka bi se ne vzelo več New York, nega na severozahodni podaljšek Long Islanda — Montak Point, katerega bi potemtakem zvezali z železniško progo z Newyorkom potom long-islandske železnice. Evropska izhodišna točka pa bi vsekakor ostala Le Havre in pa Plymouth. Parniki s projektirano hitrostjo bi torej imeli progo Montak—Point—Plymouth, odnosno Le Havre in bi jo pretekli v štirih dneh, tako, da bi potniki četrtega dne zvečer že lahko dospeli v London, a okoli polnoči v Pariz. Floata, sestavljena iz desetih parnikov bi omogočila dnevno potovanje iz Amerike v Evropo in obratno. Ali, da bi se potovanje še bolj skrajšalo, bi bili pripravljene pri prihodu vsakega parnika aeroplani, ki bi takoj

po prihodu natovorili potnike in pošto in jih odpravili v kraje njihovega potovanja. Tako nameravajo v Montank Pointu urediti avionsko (zračno) službo, da bi bili pošta in potniki takoj pripeljani po prihodu parnika iz Evrope v Newyork, Boston, Chicago, ali v druga mesta v notranjosti Amerike.

Da vsa stvar ne bo ostala samo na papirju (pri nas v Jugoslaviji bi žet!), jamčijo imena onih ljudi, ki sodelujejo in ki hočejo organizirati to štiridnevno preokooceansko ekspresno službo. Med temi organizatorji se nahaja predsednik ameriškega plovnega saveza T. B. Walker, bivši podpredsednik Merchant Fleet Cooperation, Mr. Shedy in predsednik ameriške Brown Boshery Electric Corp. Mr. L. R. Wilder in drugi.

Dolžina projektiranih parnikov bi znašala 800 korakov, a širina 80. Visok bi bil 24.9 korakov. Prevažati bi se moglo v takem velikem 400 potnikov I. razreda ter za 500 ton blaga. Pogon bi dajale turbine z jakostjo 100 tisoč do 130.000 konjskih sil.

Z uresnitvijo tega načrta se bo zelo skrajšalo potovanje iz Starega sveta v Novi svet in obratno. Radovedni smo le, če se bo ja-

vilo dovolj ljudi ki se bodo vozili z visokimi in bogve kolikokrat povišanimi cenami v Ameriko odnosno v Evropo. Sicer pa bodo bogati Amerikanci in Američanke gotovo trosili svoj denar na takih parnikih, tako, da se bo vse podjeteje že rentiralo, čeprav ne bo na parnikih ljudi, ki bi se vozili v III. razredu.

Voda iz »čudotvornega vreleca«, ki ni pitna. V bližini rumunskega mesta Buzau se nahaja vrelec, ki je veljal do letošnjega leta kot »čudotvoren vrelec«. Iz vseh krajev Romunije je prihajalo vsako leto na tisoče kmetov, ki so zajemali to »čudodelno« vodo in jo odnašali na svoj dom. Se celo zdravniki so verovali v »čudotvornost« vode. Prepričani so bili, da je voda iz tega vreleca univerzalno zdravilo. Letos pa je kemični zavod vodo analiziral in doznali so, da je v kubičnem centimetru vode okoli 3000 različnih bacilov. Na podlagi te preiskave je oblast prepovedala uporabo vodice iz »čudotvornega vreleca«. Da ljudstvo ne bi še v prihodnje uporabljalo pokvarjeno, nezdružljivo vodo, je vlada odredila zasedbo »čudotvornega vreleca« po orožnikih.

jemljajo živih ali pa skrivajo svoje glave pod sutanami opatov. Jules Lebon pa umira priprosto, tako, kakor se ruši Akropola ali pa kakor vene in zgublja lističe kraljevska roža.

Zunaj se je vzdignil silen veter. Polkno kabineta je menadoma loputnilo, da se je slišalo, kakor bi kdo naenkrat z vso močjo potrkal na vrata. Jules Lebon je mašinalno rekel:

— Prosto!

Nato se je nasmehnil: komu je neki to rekel? Gospè smrti! Bravo! Saj smrt ni član akademije, zato mora biti z ujo nekoliko bolj vljuden. Ustnice Julesa Lebona so bile celo vesele: storile so svoje običajno delo in so se smehljale.

Srce je pa spet zatrepetalo. Jules Lebon je hotel vzdihniti, pa ni mogel. Še deset minut do štirih! To so bile muke človeka, ki je že z jermeni prevezal kovček in se boji, da bo zamudil, pa se naenkrat spomni, da je še nekaj pozabil. Kovček pa že odnašajo in so vrata na stečaj odprta. Počakaajte! Pa kaj je vendar pozabil? Radovedno je pogledal po kabinetu. Polinezijski izrodek mu je nesramno namigoval. Naenkrat je pa opazil na tleh poleg divana dolg list papirja. Ah, saj to je danes še pisal, še predno je odšla gospodična Faillet! Na listu je bil edini stavek, ki ga je obkrožil cel roj popravnih: »Luci se je nasmehnila«; beseda »nasmehnila« je bila prečrtana in ista usoda je doletela tudi besede: »zajokala«, »molčala«,

»vzdihnila«. Ostala je samo »Luci«. Ko je Jules Lebon zagledal list, se ga je lotil strah. Ali res umira? Kaj pa knjiga? S čim je že nehal? In vsak način mora to še dokončati! Napisal bo: »Luci se je dušila«. Ne, nikakor ne! Duši se on, Jules Lebon, vsled nahuhe in drugih bolezni, duši se, ker umira, Luci pa sploh ni umirala, pač pa je ljubila. Kaj pa je torej storila? Jules Lebon ni našel besede. Ne, te knjige ne bo dopisal. Stiri ura! Zakaj se neki obotavlja? Prosto, vstopite prosim, vstopite vendar!

Kaj pa, če res vstopi? Lahko že to minuto! Jules Lebon se je pokrtil čez glavo, da vsaj bogovi ne bodo gledali njegove sravnote. Bogovi ne vedo, da je Jules Lebona strah, prav navadno strah, kakor revno žival. Potipal se je na prsih: srce je slabo utripalo, vendar je pa utripalo. Kako je tukaj prazno! Da bi vsaj že prišla gospodična Faillet! Da bi vsaj navidez kdo z njim čutil! Velikega pisatelja je tako strah umirati! Nikogar ni! Kako to, da imajo drugi žene, otroke, prijatelje? In takrat mu je šinila v glavo, kjer so vladali samo zapleteni, težki problemi, prav navadna, priprosta misel: saj nisem vendar nikogar ljubil! Kako naj vem, se je-li nasmehnila Luci, ali je pa zaplakala, ko je zvedela, da jo ljubi Paul? Mogoče se je nasmehnila in zaplakala. Kako naj jaz to vem!

To odkritje ga je še bolj mučilo, ko pa nedopisana knjiga. Preživel je dvainšestdeset let. Zdaj je pet minut čez pet. Tega,

kar je ljudem najvažnejše in najkrasnejše, ni nikdar poznal. Ali ne pišejo vse knjige o ljubezni? Mogoče pa vsi tisti, ki so jih pisali, tudi niso nikdar ljubili? Prokleto knjige! Kaj pa gospodična Faillet? K njej je včasih prišla njena nečakinja, ki je vedno razdražila velikega pisatelja s svojim ne-unim čebljanjem. Gospodična Faillet torej ljubi! Ko bo ona umirala, bo prišlo k njej tisto dekletce in se bo jokalo, pa bo umirajoči lažje. Gotovo ljubi tudi pismomoša in tudi vratarica. Kaj so res vsi ti bolj pametno postopali, ko pa Jules Lebon? Ali so morda pred njim skrivali skrivnost sreče, on je pa ostal sam s svojimi knjigami in s slavo? Lahko bi se bil oženil! Spominja se celo, da so mu nekoč prigovarjali. Slo je za neko gospodično, ki ga je najbrže »pobil«, mogoče zelo ljubila. Pozneje so mu povedali, da se je zastrupila. Mogoče bi bilo čebro, če bi napisal, da se je Luci zastrupila. Jules Lebon se ni hotel oženiti, ker se je strašno bal, da mu bo žena jemala čas, on je pa hotel napisati mnogo knjig. Zdaj bi ona lahko bila poleg njega. Prijela bi ga za roko in bi mu govorila: saj sem pri tebi! Vratarica ima sina v Bordeaux-u. Ko je zbolela, jo je prišel obiskat. Jules Lebon bi imel lahko že vnukinjo, ki bi zdaj jokala. Naj se kdo zjoka, da bo pisatelju lažje! Ah, niti katalonski Kristus ni znal plakati in so bile njegove solze samo narisane! Jules Lebon je umiral sam.

(Dalje prihodnjih.)

Mesečni varovatelj „LUPA“

zakonito zaščiten, zajamčeno neprepustljiv, pri današnji modi neobhodno potreben, ker pri sedenju, športu in plesu damske obveze — same po sebi — v močnih slučajih niso praktične in to je vzrok, da se spodnje perilo večkrat pokvari.

»Lupa« je izgotovljen iz mehkega pralnega materiala, kateri se more tudi kuhati, je neopažen, tehta 30 gramov, je neraztrgljiv, štedi in varuje perilo in obleko in s tem zagotavlja pomirjujoč siguren občutek. Mnoga zahvalna pisma na razpolago. »Lupa« bo mesečne hlačice z njihovimi slabimi stranmi (nepripravne, nezdrave, drage) popolnoma izpodrinil. Cena Din 75.—. Mesečna prevoza »FEMINOSAL« najdovršenejša, najbolj zdrava in vsled dolgoletne trajnosti najcenejša na tem polju, Din 125.—. Razpošilja se po povzetju. Naročila nasloviti na sledeči naslov:

»AURORA«, k. d., Sremska Kamenica broj 25.

Carinsko posredniški in špedicijski bureau »GROM« LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41. Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek. Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

TISKARNA „MERKUR“ GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 25. TELEFON ŠTEV. 2552. Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela

WECK šaše in aparati za ukuhovanje so najcenejši, ker so najboljši. Znatno snižane cene. Ugodni pogoji! Tovarniška zaloga: Krekov trg 10 pri tržnici Fruktus, Ljubljana.

STAMPILJE pečate STVARSTVO, delovanje SITAR & SVETEK LJUBLJANA

Akumulatorske naprave svinčena usedlina in pepel, stara med, baker, cink. Kupuje se vsaka množina. »Calin« k. d. Zagreb, Mandaličina 1.

Širite »Narodni Dnevnik«.

Kajenje je strup. Vsakdo se lahko igraje odvadi zdravju škodljivemu kajenju z dr. Rascher-jevimi PUTSCH tabletami. 1 omot Din 30.— in poština. Popolna kura s 5 zavoji 145 Din franko razpošilja tt. Aurora, Sremska Kamenica br. 25. — Dobite jih povsod po večjih lekarnah in drogerijah.

MALI OGLASI. Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskane pa Din 1.—. »Segetan« najboljšo sredstvo za luženje semen. 1/2% raztopine zadostuje za zavarovanje proti smrti in biljnih boleznih. Dr. A. Jenčič, Maribor, Kopitarjeva ulica 6.

Novost! Specialni atelje za izdelavo sportnih oblek po meri. Na izbiro vedno pristni loden za lovec, sportnike, smučarje itd. Specialiteta tirolski peril in šladminger loden. — Preizkušeni kroji za debele. — Sportni atelje »Hubertus«, Potočnikovo zasebno krojno učilišče. Ljubljana, Stari trg 19.

Pouk ali konverzacija v nemščini, francoščini, angleščini in italijanščini daje izobražena nemška dama. Naslove prositi na upravo »Nar. dnevnik« pod »Individualni pouk«.

Novi jezikovni tečaj: angleščina, španščina. — Prof. dr. Pavel Brečnik. Pojasnila: sluga gimnazije Vrtača. Drva - čebin Wolfova 1/II. - Telef. 2056.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM. Račun poštne hranilnice št. 14.257. reg. zadr. z neom. zav. Brzjavke: »KMETSKI DOM«. Telef. št. 2847. V LJUBLJANI -- Tavčarjeva (Sodna) ulica šte. 1, pritličje. DAJE: Posojila na vknjižbo, proti poročtvu ter zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v sekočem računu pod najugodnejšimi pogoji. OBREŠTUJE VLOGE na knjižice čistih 6% brez odpovedi. Večje stalne vloge in vloge v tek. računu po dogovoru. Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije. Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje ter čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta. URADNE URE: Vsak delavnik od 8. do 12.1/2, in od 3. do 4.1/2.